

Rahvarinne läks rahvale korda

Eestimaa Rahvarinde asutamisest saab tänavu 25 aastat. Selle ajaloolise sündmuse põlistamiseks avatakse Tallinnas oktoobri algul Rahvarinde Muuseum. Selle rajamist juhivad Helen Lausmaa-Saar. Tutvustame seda noort tublit inimest, selgitame tema arvamusi meie lähiajaloo, uurime, kuidas kulgeb muuseumi rajamine.

Kuidas sattusite Rahvarinde muuseumi looma? Kui palju ise mäletate tollest ajast?

Olen ajaloo eriala doktorant Tallinna Ülikooli ajalooinstituudis ja minu uurimisvaldkonnaks on ajalooajaloo ajalugu Eestis. Teiste sõnadega, uurin ajaloo kirjutamise ajalugu. Kui veel täpsemaks minna, siis püüan jõuda selgusele, kuidas mõjutab aeg, milles ajaloolane oma tööd teeb, tema loomingu. Rahvarinde muuseumi loomise looma proosalistel põhjustel – osalesin väljakuulutatud konkursil kuraatori kohale ja osutusin valituks. Kui Rahvarinde loomise idee kunagi ETV saates välja kuulutati, siis polnud mind veel olemaski. Nägin ilmalgust siis, kui kellakõlmed näitasid juba järgmist päeva. Balti ketis ma väidetavalt siiski vanematega koos osalesin.

Millised on eredad juhtumid, mida vanematelt või tuttavatelt Rahvarinde ajast kuulnud olete? Kõige suurejoonelisem on ikka Balti kett. Kui praegugi kuulata laulu „Ärgake, Baltimaad!“, tuleb kannakihule. Aga mis tunne võis olla

Ajaloolane ja Rahvarinde muuseumi juht HELEN LAUSMA-SAAR:

“Viimse instantsi tõde Eesti taasiseseisvumisest pole mõtet otsida.”

veel seista käsikäes pikas inimketis... Võimas! Kahju, et ma midagi ise sellest ei mäleta.

Kuuldavasti Läti riik tähistab Rahvarinde mälestuspäeva väga võimsalt. Eestis pole midagi kuuldavalt Rahvarinde asutamise tähistamisest, välja arvatud Tallinna linna-

valitsuse initsiatiiv. Kas Rahvarinnet Eestis alavääristatakse? Miks riik selle juubeliga kaasa ei tule? Rahvarinne oli omal ajal suur ja tollases ühiskondlikus olukorras usumatult mõjukas liikumine. Midagi sellesarnast polnud Eestis ei enne ega tule usutavasti ka tulevikus. Kui vaadata kasvõi videoid ja fotosid Rahva-

rinde korraldatud suurüritustest, siis pole kahtlust, et rahvale läksid need korda. Aga väheses tähelepanus Rahvarindele on süüdi meie tänapäeva ülepoliitiseeritud õhustik. Külalaps tavaliselt samastatakse riigiga valitsevat koalitsiooni, kuid see on pisut vildakas arusaam. Aga linnavalitsuse initsiatiivil Rahvarinde

muuseumi ju ometi tehakse ja on veel ka palju teisi sündmusi, millega tähistatakse Rahvarinde asutamise 25. aastapäeva.

Millised eksponaadid muuseumisse tulevad ja kas need on seotud ainult Rahvarindega või ka teiste tolaegsete liikumistega? Minu tööülesandeks on koostada Rahvarinde ajalugu käsitlev ekspositsioon ja seetõttu olen püüdnud selle rahvalikumise hingeellu sisse elada, tabada selle närvi. Seetõttu on täiesti loomulik, et muuseum tuleb Rahvarinde-keskne. Praegu käib hoogne eksponaatide kogumine. Suve jooksul teeme juba kindlama valiku, olenevalt sellest, millised museaalid on meie muuseumisse laekunud.

Kes on need, kes enim abistavad muuseumi tegemisel?

Neid on palju ja raske on kedagi esile tõsta. Kõik nad olid ühel või teisel moel Rahvarinde loomise ja muude sündmuste juures. Nende inimeste roll muuseumiloomises on väga oluline ja ma olen neile väga tänulik abi eest.

Mida arvate Rahvarinde kodulehel rahvarinne.ee pakutavast materjalist?

Rahvarinne.ee koostamisel on tehtud suurt tööd ning kindlasti iga aja-loomuvaline saab sealt väärt teadmisi ja mõtteainet.

Loe edasi lk 3

E-hääletus ei vasta põhiseadusele

Keskerakonna volikogu otsus e-hääletamise korraldamisest Eestis

Keskerakonna volikogu võttis 8. juunil vastu otsuse „E-hääletamise korraldamisest Eestis“. Selles rõhutatakse, et tänane e-hääletuse õiguslik regulatsioon ja e-hääletuse korraldus ei vasta Eesti Vabariigi põhiseadusele ning sisaldab väga suuri turvariske. Otsuses nendivad volinikud, et e-hääletuse rakendamine sisaldab suuri turvariske ning süsteemi läbipaistmatus õõnestab nii valimistulemuste kui ka kogu avaliku võimu usaldusväärust.

Veel peetakse oluliseks selgitada valijatele ja kogu elanikkonnale valimisjaoskonnas hääletamise vajaduse olulisust, usaldusväärust ja turvalisust. Otsuses sisaldub ka punkt teavitada Euroopa

Liidu ja selle liikmesriikide parlamentaarseid struktuure Eestis kasutatava e-hääletamise demokraatiat õõnestavast ning valimiste usaldatavust langetavast olemusest. Eesti Keskerakonna volikogu arvates ei

vasta tänane e-hääletuse õiguslik regulatsioon ja e-hääletuse korraldus Eesti Vabariigi põhiseadusele.

E-hääletuse süsteem sisaldab väga suuri turvariske. Elektroonilise hääletuse süsteemi läbipaistmatus õõnestab nii valimistulemuste kui ka kogu avaliku võimu usaldusväärust.

Eesti Keskerakonna volikogu otsustab:

1. Eesti Keskerakond ei toeta valimistel e-hääletuse rakendamist. Elektrooniline hääletus õõnestab usaldust demokraatlike, ühetaoliste ja ausate valimiste vastu.

2. Jätkata ebatavalise e-hääletuse ohtude ja õiguslike probleemide selgitamist avalikkusele, kaasates intenetihääletuse tunnustatud IT- ja õiguseksperte Eestist ning teistest riikidest.

3. Selgitada valijatele ja kogu elanikkonnale valimisjaoskonnas hääletamise vajaduse olulisust, usaldusväärust, turvalisust ning hääletamise ja valimistulemuste kindlakstegemise vaadeldavust jaoskonnakomisjonis.

4. Teavitada Euroopa Liidu ja selle riikide parlamentaarseid struktuure Eestis kasutusel oleva e-hääletamise demokraatiat õõnestavast ning valimiste usaldatavust langetavast olemusest.

Loe edasi lk 4

Juhtkiri

Enesekiitmise suurmeistrid

MANIVALD MÜÜRPEAL
81-aastane maamees Pärnumaal

Kui olin lõpetanud 29. mai Postimehest Tuuli Kochi loo „Kross kutsub Tallinnas koostööle“ lugemise, tegin kohe otsuse, et pean kirja panema ka omad arvamusel IRL-i Tallinna linnapeakandidaadi Eerik-Niiles Krossi suhtes.

Kust küll pärineb tema tohutu enesekiitmissoov? Aastaid tagasi puna-võimude suured ideoloogid püüdis rahvale sisendada, kui edukalt toimub meil sotsialismi ehitamine ja eksportimine. Rahvas ütles selle kohta „punane propaganda“ ja püüdis elada oma tarkuse järgi. Krossi enesekiitmine ületab mitmekordselt punaste agitaatorite kiidulaulu.

Eesti rahva enamus tunnetab, et Tallinna linna ja Toompea valitsuse vahel on tõsised vastuolud. Minu arvates enamik rahvast ei pea süüdlaseks Tallinna linnavalitsust, vaid hoopis Toompeal istuvat valitsust. Meie rahva enamus tunneb, et tehakse ainult nii, milline varjatud käsk Brüsseli poolt tuleb.

Kuidas mõista väidet: Keskerakond ei aja üldse mingit poliitikat, välja arvatud võimul püsimise poliitika? Minu arvates IRL ja Reformierakond teevad ka kõike ainult selleks, et kuidagi võimul püsida. Need erakonnad aga teevad palju ohtlikumaid asju, millega põhjustatakse rahvale korvamatut kahju. Näiteks eurole üleminek. Suurem jagu kaupu on märgatavalt kallinenud. Elektri müügi-ostu ümberkorraldamine, mille tulemusena elamine muutus jälle kallimaks. Siis äriühingute brutokasumi maksuvabastus. Selle abil on välisfirmad aastate jooksul palju maksustamata kasumit riigist välja viinud. Kui suur on kogukahjum, seda pole valitsus meile teada andnud.

KESKMÖTE: Jääme lootma seda, et Tallinna linnapeana jätkab ikka inimene, keda pole veel ülemaailmselt (või Venemaal) tagaotsitavaks kurjategijaks tunnistatud.

Senine valitsus pole midagi ette võtnud, et seaduse abil vähendada reklaami mahtu. Kuidagi ei saa õigeks pidada seda suurt kahju, mida näiteks alkoholireklaam rahvale teeb. Reklaam on omamoodi legaliseeritud röövimine, mille peame ise veel kinni maksma. Tänapäevane reklaam on väga oskuslik ajude pesimine ehk – veel täpsemalt öeldes – ajude sileerimine. Keskerakondliku linnavalitsuse hukkamõistmiseks kasutatakse kogu aeg üht ja sama joru: raha raisatakse Tallinna TV-le ja ajalehe Pealinn väljandamiseks, aga tänavaaugud on parandamata ja lõhuvad autosid. Tegelikult Tallinna TV-le ja ajalehele läinud raha ei ole raiskamine. Tallinna TV mitmed saated on palju huvitavamad kui ETV omad.

Ka Andrus Ansip on suur kiidumeister, Eerik-Niiles Krossiga samal tasemel. Kuid nende vahel on väike erinevus – Ansip kiidab, kuidas tema targa juhtimisel Reformierakond riiki valitseb, aga Kross annab mõista, et ta on esimene tark ja kultuurne inimene, kes oskab Tallinna linna õigesti juhtida. Samal ajal rahvas eriti ei tea tema senistest töösaavutustest. Kõigepealt Kross pakkus end Pärnu linnapeakandidaadiks, nüüd jälle Tallinna linnapeaks. Selline hüplemine ei tõsta ühegi inimese autoriteeti kaaskodanike hulgas. Jääme lootma seda, et Tallinna linnapeana jätkab ikka inimene, keda pole veel ülemaailmselt (või Venemaal) tagaotsitavaks kurjategijaks tunnistatud.

Eestlastel on mitmeid vanasõnu, mis annavad täpse hinnangu enesekiitjatele. Haritud inimesed teavad neid tarkusi ja ma ei hakka noid praegu siia kirja panema.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamusel, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Elamislubade skandaali kuulsusetu lõpp

2011. aasta lõpul puhkenud elamislubade skandaal viis Riigikogust Indrek Raudse ja Tallinna linnavolikogust Nikolai Stelmachi ning andis IRL-i nimele palju tõlgendusvõimalusi, millest eriti tuntuks sai *Isamaa Reeturite Liit*. Suur hoop tabas põhimõttelisi IRL-i pooldajaid, kes pidasid erakonda ainsaks eestimeelseks poliitiliseks jõuks. Võib vaid ette kujutada nende pettumust, kui erakonna tipp-poliitikud jäid vahele elamislubade hangeldamisega Venemaa rikkuritele, kellest pealegi osa pole oma varandust teeninud seaduslikult.

5. juunil, mil kõigi meediakanalite esiuudistes domineeris Kristiina Ojulandi väljaheitmine Reformist, lõpetas kapo prokuratuuri loal vaikselt kriminaalasja, milles uuriti, kas Tallinnas Kooli tänavasse registreeritud äriühingute välismaalastest osanikud võisid esitada Politsei- ja Piirivalveametile ettevõtluse kohta valeandmeid tähtsajalise elamisloa taotlemisel. Kapo märkis tagasihoidlikult: ei leidnud kinni-

tust, et keegi kontrollitud isikutest oleks pannud toime karistusseadustiku § 280 järgi kvalifitseeritava kuriteo ehk valeandmete esitamise.

Kesknädala hinnangul ei tee see JOKK-olukord õigussüsteemile au, sest ohtu seati nii meie enda kui ka kogu Euroopa Liidu turvalisus, vahendades elamislubasid mingi häbita ka kurjategijatele. Toimetusele teada andmete põhjal on 1. jaanuarist kuni 30. aprillini 2013 kehtetuks tunnistatud 107 tähtsajalist ja 22 pikaajalist elamisluba ning vaid 13 elamisluba 129-st on tunnistatud kehtetuks isiku enda soovi alusel. Võrdluseks – selle aasta nelja kuuga kehtetuks tunnistatud elamislubade arv moodustab 20% 2011. aastal välja antud elamislubadest.

Skandaali vaikselt visinaga lõppemise pole midagi imestada, sest kapo ja prokuratuur alluvad Siseministeeriumile, mida juhib IRL-i enda minister Ken-Marti Vaher. Iseasi, mida sellest kõigest jäävad arvama IRL-i valijad.

Quo vadis, Reformierakond? Quo vadis, valitsus?

Reformierakonna juhatus heitis maine kahjustamise pärast erakonnast välja Euroopa Parlamendi liikme Kristiina Ojulandi. Vaatamata partei jõulisele tegutsemisele skandaali rahustamiseks ei taha see kuidagi vaibuda. Küllap loodeti erakonna sees Ojulandi skandaali kommunikatsioonide efektiivsemalt kui Meikari puhul, kuid vaatamata kiirreageerimisele tabas peaministriparteid mitu ootamatut välismõjutajat. Skandaali hoiavad üleval üha uued ilmnevad pettusjuhtumid, juristide avalikud soovitusel korraldada uus üldkogus ning nüüd (hilinenult, aga siiski!) ka IRL-i auesimehe Mart Laari avalik kiri oma erakonnakaaslastele soovitusel lahkuda koalitsioonist. Kuigi Laari püüdnudki tituleeriti Eesti Panga nõukogu

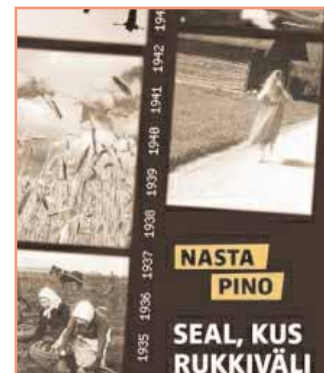

esimeheks nimetamisel poliitikast tagasitõmbunuks, siis Reformierakonna valulised reaktsioonid Laari avaldusele läbi Jürgen Ligi (*pildil*) näitavad, et nii see pole. Selles loos on omajagu poliitilisi trikke ja meelega tüli üleskiskumist valimiste eel oma toetajate mobiliseerimiseks. See, kas valitsus laguneb, sõltub suuresti nii Reformierakonna kui ka IRL-i “tagatubade” närvikava tugevusest, ning eriti kohalike valimiste tulemustest. Kui valitsuskoalitsioon saab üle Eesti kehvakese tulemuse, nagu näitavad reitingud praegu, siis ei jätku neil enam 2015. aastani riigi juhtimiseks mandaati.

Vt Edgar Savisaare kommentaari Laari avalduse kohta koalitsiooni lagunemiseks Kesknädala veebist!

Eesti Rukki Selts: Rukkiräägu saab Nasta Pino

Eesti Rukki Selts andis üle oma iga-aastase kultuuripreemia – Rukkiräägu auhinna. Tänavu pälvis selle ajakirjanik ja kirjanik Nasta Pino. Tunnustuse tõi talle mälestusteraamat „Seal, kus rukkiväli“ (*pildil*, kirjastus Petroneprint), aga samuti pikaajaline sisukas ajakirjanduslik looming. Rukkiräägu auhind kauaaegsele kommentaatorile ja kolumnistile Nasta Pinole anti üle rukkikuninga päeval 6. juunil Lääne-Virumaal, kus tutvuti Eesti ühe suurima rukkikasvataja Hans Kruusamägi valdustega

ning kuulutati välja ajakirjanduskonkurss. Varasematel aastatel on Eesti Rukki Seltsi kultuuripreemia pälvinud kirjanikud Mats Traat ja Hando Runnel, kunstnik Anu Raud, muusikud Heldur Jõgioja ja Voldemar Kuslap, filmiloojad Tõnis Kask ja Rein Hanson, teadlased Ingrid Rüütel ja Arvo Sirendi jmt.

Auhinna üleandmisest andsid teada Eesti Rukki Seltsi president Vahur Kukk ja seltsi asepresident Ester Šank.

HIIBUSE NÄDAL

PLATS PUHTAKS!
EHK AJALOOLANE MÄLETAB?

Linnapeakandidaat Krossi must minevik

IRL-i Pärnu linnapeakandidaadist Eerik-Niiles Krossist on saanud Tallinna linnapeakandidaat. Kesknädal toob välja mõne ajakirjanduses ilmunud fakti suvepealinnast kiiruga lahkunud mehe tegevusest Eestis ja mujal maailmas. Andku siis lugejad oma hinnang, kas nii „kuulsusrikka“ ajalooga mees sobib juhtima Eesti pealinna.

1995 Eerik-Niiles Kross oli koos Toomas Hendrik Ilvesega segatud vanalinna korteriafääri, milles 42 000 krooniga erastati 10–11 miljonit krooni maksev maja. Kross esindas tehingus Ilvest.

1999 Mart Laar, Robert Lepikson, Jaan Tross ja Eerik-Niiles Kross tulistasid Edgar Savisaare pildi pihta.

1999 Kross Riigikantselei luurekoordinaatorina taotles rahvusvaheliselt

Herman Simmil tõusta Laari esimese valitsuse ajal julgeolekuliselt olulistele positsioonidele.

2012 „Pealtnägija“ vahendusel sai avalikuks, et hotellist Salzburg varustatud seitse haruldast topist asuvad Eerik-Niiles Krossi isiklikus Kõue-Triigi mõisas.

2012 Venemaa kuulutas Eerik-Niiles Krossi rahvusvaheliselt tagaotsitavaks.

Ütled Kross (vasakul), mõtled Angotti (paremal).

tagaotsitava Antonio Angotti lubamist Eestisse. Angotti tegutses siinmail skandaalse raudtee-erastajana, tõi kohvriv hunniku sularaha üle piiri ja esitas elamisloa saamiseks valeandmeid.

1999–2000 Kross tasus riigile kuuluva krediitkaardiga isiklike ostude eest ning remontis riigi raha eest Keila-Joal oma suvilat.

2007 Gruusia sõja ajal suurenes Krossi ettevõtte *Trustcorp* käive üle 70 protsendi ja kasum 56 protsenti.

2010 Venemaa infoagentuuri *Interfax* teatel tunnistas laeva *Arctic Sea* kaaperdamises süüdi mõistetud Dmitri Savins, et üheks kaaperdamise tellijaks oli Eesti ärimees Eerik-Niiles Kross.

2011 Kesknädal kirjutas, kuidas Eerik-Niiles Kross ja Mart Laar aitasid

Kesknädalale on ka sahistatud, et lähitulevikus võib EAS-ilt Kõue-Triigi mõisa restaureerimiseks saadud 10 miljonit krooni toetusraha tulde lennata, sest eksklusiiivne majutusäri ei edene kuigi edukalt ja olevat tunda lausa pankrotilõhna. No ei tea, viimati seal õõbinud toimetuse tuttav paar maksis 140 eurot ühe öö eest ja arvas, et kena oli küll, aga rohkem nad sinna enam ei lähe.

Muide, veel üks mitmeti tõlgendatav ajalooline seik on see, et kaitseminister Laar oli 2011. aastal justnimelt Eerik-Niiles Krossi pulmas, kui Kaitseministeeriumi ründas relvastatud Karen Drambjan, kes ise salapäraseks jäänud tulevahetuses hukkus. *Kn*

President: pole vahet Jelena Kalbinal ja Kristiina Ojulandil

„Ja samas: mis on vahet linnapalgal netikommentaatoril ja partei sisevalimiste võltsimisele kaasa aidanud kõrgel riigiametnikul?“

Täpselt nii küsis president Ilves oma avalduses pärast erakonnajuhtidega kohtumist 7. juunil Kadriorus. (Allikas: 7.06. Postimees, „President Ilves: asi pole vaid Reformierakonnas“).

Kesknädal „täidab lüngad“ ja loeb sellest ütlusest välja, et president mõtles linnapalgalise all Tallinna linnavalitsuse ametnikku Jelena Kalbinat, kes kirjutas netikommentaare oma tööandja kaitseks; ja kõrge riigiametniku all pidas president silmas Kristiina Ojulandit, kes aitas kaasa oma partei sisevalimiste võltsimisele, millest kõigi näitajate järgi oli kujunenud süsteem küll juba varem.

Miks president mainib ainult Kalbinat? Ja ega sajad ja sajad riigiametnikud ministeeriumides, keskustes ja ametites iial ühtki kommentaari ei kirjuta, ega ju! Loomulikult mitte, sest nad kuuluvad IRL-i ja Reformi, ning on seega presidendi hinnangul puutumatud!

Annab ikka tulla tavalise netikommen-

taatori ja tipp-poliitiku tasemelt täiesti erinevate sammude võrdsustamise peale, peasi et saaks Keskerakonda (Kalbina) kuidagi tõmmata samasse skandaali Reformierakonnaga (Ojuland).

Kesknädala meelest on presidendi primitiivsusest märksa tähtsam see, et just selsamal erakonnal, kes on 2001. aastast saadik jutlustanud e-valimiste edust ja juurutanud neid meie valimisüsteemides lausa seitsmepenikoormasaabastega, juhtus endal leiduma tipp-poliitik, kes tõmbas vee peale nii e-valimistele, Eesti rahvusvahelisele tõsiseltvõetavusele, valitsuse juhterakonna mainele kui ka – kahjuks – iseendale.

Tegelikult viis Ojuland endalegi tahtmatult ja ootamatult ellu võib-olla oma põhimissiooni – loodetavasti päästis ta Eesti e-valimiste absurdist, vähemalt nende tänasel kujul. (Loe ka Keskerakonna volikogu 8. juuni otsuse seletuskirja Kesknädala veebis.) *Kn*

Edgar Savisaar ja Mailis Reps kohtusid Sir Graham Watsoniga

Keskerakonna esimees Edgar Savisaar ja erakonna poliitiline sekretär Mailis Reps kohtusid eile Euroopa Liberaalide (ALDE) presidendi ja Euroopa Parlamendi liikme Sir Graham Watsoniga (pildil). Kohtumisel arutati omavahelist koostööd ning liberalismi olukorda Eestis.

„Arutasime Sir Watsoniga Eesti ja Euroopa poliitika tendentse ning käsitlesime omavahelise koostöö võimalusi,“ rääkis Mailis Reps. „Mul on hea meel, et kõrge külaline tunnustas Keskerakonna panust Eesti poliitika ja liberalismi arendamisse. Meil on väga palju ühiseid seisukohti, eriti selles osas, mis puudutab ühiskonna sotsiaalset turvatunnet ja inimeste võrdset kohtlemist.“

Reps lisas, et kohtumisel arutati ka peatset eurovolinike valimist ning Keskerakonna plaani anda välja eestikeelne raamat liberalismist. *KE*

Patriarh Kirill tuleb Eestisse

Moskva ja kogu Venemaa patriarh Kirill pühitseb pühapäeval, 16. juunil Lasnamäe õigeuskirikku.

Tseremoonia algab kell 8.00.

Patriarh Kirill viibib Eestis visiidil 14.–16. juunini.

Patriarhil on kavas reedel, 14. juunil külastada nii Linda kuju kui ka Kaitseväge kalmistul asuvat Pronksõdurit. Samal õhtul võtab Tallinna linnapea Edgar Savisaar kõrge külalise vastu raekojas.

Laupäeval, visiidi teisel päeval külastab patriarh Pühtitsa kloostrit Kuremäel ja Narva katedraali, kus toimuvad jumalateenistused.

Pealinn

Rahvarinne läks rahvale korda

Algus esilehel

Kuidas hindate noorema põlvkonna teadmisi Eesti lähiajalooost? Kas noored ikka mõistavad adekvaatselt, kuidas toimus Eesti Vabariigi taasiseseisvumine?

Tänapäeval on väga palju võimalusi saada kergesti informatsiooni. Peaaegu igal noorel inimesel on sülearvuti ja väga head oskused kasutada interneti. Seega, kui on huvi ajaloo vastu, saab mitmekülgset teavet väga lihtsalt. Samas võib küsida: kas noortel ikka huvi on? See sõltub juba inimesest endast. Ühte huvitab üks valdkond, teist jälle teine. Kuid üldiselt on noored teadmishimulised ning saavad väga hästi aru, mis maailmas toimub. Ajaloolasena julgen öelda, et ükski Eesti taasiseseisvumise lugu ei saa mitte kunagi olla viimse instantsi tõde.

Kui palju võib leida tõde Mart Laari ja Lauri Vahtre kirjutatud ajalooõpikutest? Kas need on usaldusväärsed allikad?

Mis asi üldse on ajalooline tõde ja kui võrd on võimalik mõnda minevikus aset leidnud protsessi sõnadega ammendavalt edasi anda? Mart Laari ja Lauri Vahtre kirjutatud õpikud on nende arusaam Eesti ajaloost. Ning nende kirjutatu kõrval on ka teisi käsitlusi.

Palju on kõneldud Eesti Kongressi ja Rahvarinde vastuoludest. Kumb liikumine tõi enim kaasa positiivseid muutusi?

Eesti Kongressil ja Rahvarindel on mõlemal oma koht meie ajaloo. Ei saa mina siin viimse instantsi tõde kuulutada või apteegikaaluga mõõta, kes või mis kelle või mille üles kaalub.

Küsis Indrek Veiserik

15. juunil möödub 25 aastat Rahvusraamatukogu kaablikraavi kaevamisest

Laupäeval, 15. juunil alates k 11.30 tähistatakse talgute ja perepeoga Rahvusraamatukogu pargis 25 aasta tagust kaablikraavi kaevamise aktsiooni, milles osales tuhandeid vabatahtlikke.

Kaablikraavi kaevamine oli pärast 13. aprillil 1988 ETV saates „Mõtleme veel“ Rahvarinde moodustamise idee väljakäimist Edgar Savisaare poolt Rahvarinde esimene massiüritus. Legendaarset kaevamist meenutatakse nüüd taas vabatahtliku tööga Rahvusraamatukogu heaks.

Mahukamaks ettevõtmiseks on seekord kohvikuga piirneva siseõue haljasalale mulla käsitsi vedamine, sest mehhanismidega sinna ligi ei pääse. Raamatukogu hoovipoolse külje nõlvale istutatakse rododendronid. Saab ka peenraid kaevata ning teha muid heakorratõid hoonekompleksi arvukatel terrassidel.

Meeleolu loob omaegne menuansambel Vanaviisi. Pipi eestvõttel jagub põnevust lastele ning Kaitseliit pakub kõhutäiteks sõdurisuppi. Huvilised võivad käia raamatukogus ekskursioonil. Ürituse korraldab Rahvarinde juubelitoimikond koos Tallinna Kesklinna Valitsusega. Taimed annab Tallinna Botaanikaäed.

MÄLU: Rahvarinde aktsioonina toimus 25 aasta eest Rahvusraamatukogu ehitamisel ulatuslik ja suurejooneline kaablikraavi kaevamine piki Endla tänavat. See otsustav ühistegu jäi terve põlvkonna ajaloolisse mälu.

Eestimaa punased piiripostid

Paljude patriootide seisukohad

1) EV1920 koosnes: EV1918 + Narvatagune+Petserimaa; nende õiguslikult tunnustas Tartu rahulepinguga ka Venemaa.
 2) 1940. a katkes EV1920 *de facto*, ent jätkus *de iure*.
 3) 1944. a eraldati õigusvastastalt EV1920-st Narvatagune+Petserimaa.
 4) 1991. a: EV1918 jätkus *de facto* ja *de iure*, ent EV1991 (=ENSV) kujul; Narva-tagune + Petserimaa vaid *de iure*, *de facto* jäädes okupeerituks.
 5) 2003. a rahvahääletus viidi läbi vaid EV1991 alal, Narvatagune + Petserimaa kaasamiseks ei tehtud ametlikult kat-

taguse + Petserimaa iseseisvus *de iure* jätkub eraldi EV1991-st ning on õiguslikult EV1920. 7) 2013. a seisuga:
 * EV1918/EV1991 oli iseseisv *de iure* 1918–2004, *de facto* 1918–1940, 1991–2004.
 * Narvatagune+Petserimaa on olnud iseseisv *de iure* 1920–..., *de facto* 1920–1940.
 * Narvatagust + Petserimaad võib isegi vaadata kui EV2004 ehk EV1920 õigusjärglast!

EV1991 moodustab pindalalt EV1920-st 95,1% ~95%. Narvatagune+Petserimaa moodustab pindalalt EV1920-st 4,9% (2321:47549) ~5%. Märkus: paljuleierdatud 5,2% on arvestatud ENSV maa-alast,

Rahulepingu piirimääratlus *de iure* ei vasta alates 01.05.2004-st (meie eraldudes Narvatagusest + Petserimaast) enam põhiseadusele ning piirilepet Venemaaga ei saa sõlmida enne põhiseaduse §122 vastavat muutmist (vaja on muuta sõnastust). Narvatagune ja Petserimaa on *de iure* samasugused iseseisvad riigid nagu Soome ja Läti, ning kui me ei sõlmi Soome-Venemaa ja Läti-Venemaa piirileppeid nende eest või arvel, siis ei saa me seda teha ka Narvataguse ja Petserimaa puhul! Piirilepe Venemaaga on võimalik vaid veealadel (pärast põhiseaduse muutmist), Nar-

2003. a rahvahääletuse tulemusel alates 01.05.2004 Eesti Vabariigi Eesti NSV osa Euroopa Liiduga, jättes välja just Eesti Vabariigi *de iure* osad Narvataguse ja Petserimaa. Seal ju vastavat rahvahääletust ei korraldatud. Ja pole oluline, et okupantriigi Venemaa vastuseisu tõttu ei saadudki korraldada, sest *de iure* seisund sel osal Eesti Vabariigist ehk nüüd juba ainsal iseseisval Eesti Vabariigil pole muutunud ega kadunud. Et meie oma liiduvabariigiga oleme kaaperdanud Eesti Vabariigi nime, on meie häbi ja häda; õiguslikult moodustavad täna Eesti Vabariigi endiselt vaid Narvatagune ja Petserimaa!

Venemaaga ju pole.

Segane jutt uue nurga alt, ütlete? Ongi nii! Asi on aetud nii jaburaks, et igaüks, kes paskata haarab, leiab oma õiguse! Nii Eestis ja Venemaal kui ka Zamunda kuningriigis. Ometi püüti omal ajal Tartu rahuleping sõlmida võimalikult ühemõttelisena. Oleks meil jõudu (või raha), saaksime selle 4,9% tagasi võita või osta. Kahjuks pole meil jõudu ega raha. Mida me teha saaksime? Saaksime seda lepingu sõlmimist määramata ajaks edasi lükata. Esialgu nii 300 aastaks...

Ja nüüd põhiküsimus: miks meie juhivad selle Eesti-Vene

Keskerakond: piirileppe menetlemine peab jätkuma

Nädalavahetusel võttis Keskerakonna volikogu vastu Eesti-Vene piirilepingut puudutava otsuse, millega toetatakse piirileppe menetluse jätkamist.

Volikogul otsust tutvustanud Riigikogu väliskomisjoni liige Enn Eesmaa (*pildil*) märkis, et nii Riigikogu väliskomisjon kui ka

õiguskantsler on läbirääkimiste praeguse käigu heaks kiitnud ning piirilepingute projektides kinnitavad pooled, et piirilepingu reguleerivad üksnes riigipiiri puudutavaid küsimusi.

Eesti-Vene piirilepinguid otsustasid toetada ka Keskerakonna volikogu välispoliitika ja eurointegreerimise komisjon ning erakonna juhatus.

Nii otsustas Keskerakonna volikogu toetada piirileppe menetluse jätkamist ja kutsub valitsust üles aktiivsusele leidmaks võimalusi seni veel piisavalt reguleerimata riigipiiri režiimi eri aspektide kooskõlastamisel Venemaaga.

Keskerakonna volikogu otsuses nenditakse, et Eesti-Vene piirilepingute teemat on siseriiklikult ja kahepoolsest arutatud juba üle kahekümne aasta.

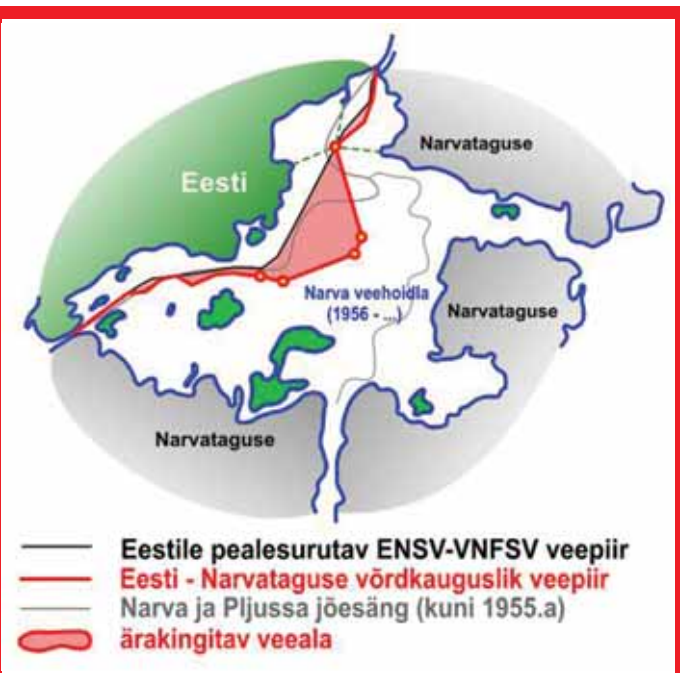
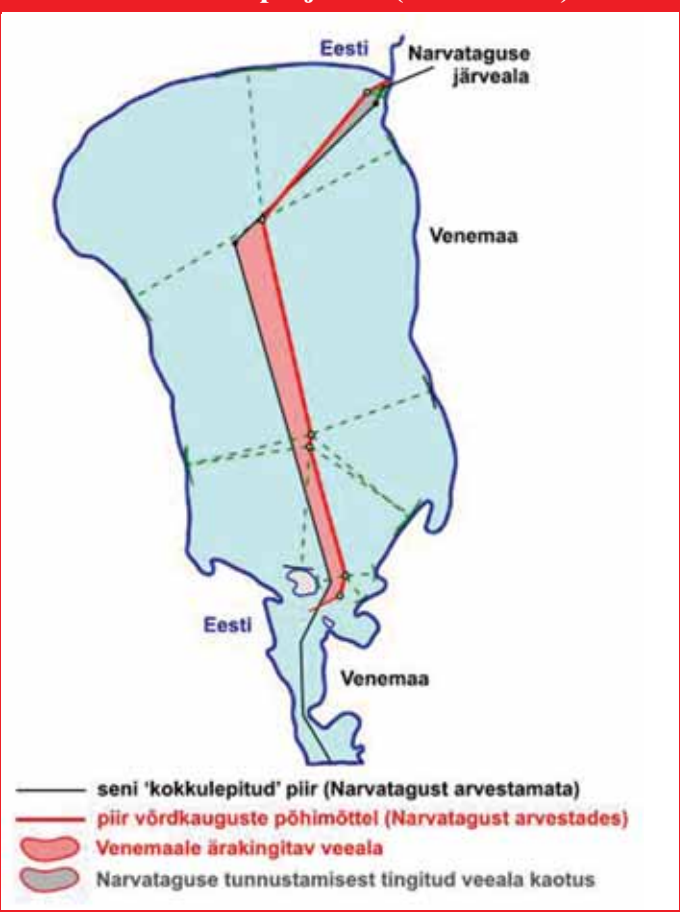

Lasnamäe piirkonna seniorseksioon avaldab kaastunnet Erika Antonile õe

VALENTINA SOKOLOVA

surma puhul.

1 Veealakaotus Peipsi järvel (üle 200 km²)

2 Veealakaotus Narva veehoidlil Narvatagusele (!) (kaotus ~20km²)

setki. Rahvahääletuse tulemusel astus EV1991 välja EV1920-st.

6) 01.05.2004 jõustus EV1991 (seoses EL-i liiduvabariigistumisega) loobumine iseseisvusest *de iure* ja *de facto* (ent mitte kaotades taasiseseisvumisõigust *de iure*!), Narva-

Eesti Vabariigi maa-alast moodustab Narvatagune+Petserimaa 4,88% ehk ~4,9% (2321:47549). Vabalt võib aga kasutada ümardatud 5%.

Tartu rahuleping on ajalooline tervikürik ning seda tagantjärele osaliselt muuta ei saa.

3 Äravormistatud veealakaotus Liivi lahel (~500km²)

vatagusega ja Petserimaaga tuleb piirileping sõlmida eraldi!

Piirilepe – kellega?

Näiliselt rumal küsimus, sest kellega siis veel kui mitte Venemaaga. Ent sageli on asjal lisaks vormile ka sellest erinev sisu, eriti kui minna õiguslikule pinnale. Väidan, et idas piirneb Eesti lisaks Venemaale veel Eesti Vabariigiga!

Erinevalt paljudest udujutustajatest olen valmis enda väidet ka põhjendada. Alustan küsimusest: millal kaotas 4,9% 1920. a-st pärit Eesti Vabariigist ehk Narvatagune ja Petserimaa oma tänaseks enam kui 93 aastat kestnud iseseisvuse *de iure*? Õiguslikult ei suuda mitte keegi tõendada ühtki kuupäeva ega vastavasisulist lepingut ega lepet ega muud ürikut. Nagu ka esitada Narvataguse ja Petserimaa kodanikkonna rahvahääletuse samasuunalist tulemust. Järelikult ei saa seda pisut üle 2300 km² suurust ala õiguslikult riikidevahelistest lepingutest kuidagi toore jõu teerulli alla sokutada.

Edasi läheb veelgi huvitavamaks. Sest mida kujutab endast meie tänane Eesti Euroliiduvabariik? Kas 2/3 meist otsustas 2003. a rahvahääletusel lihtsalt niisama, koos saba ja sarvedega, ainult astuda Euroopa Liitu? Tuleb välja, et asi on paljudele ebameeldivalt pisut keerulisem. Liitus ju

Olles üle keskmise õiguskorralduse jälgija, ei tule mul meelde ühtki seaduslikku ürikut, kus Eesti enne või pärast euroliiduvabariigistumist oleks ametlikult kuulutanud, et Narvatagune ja Petserimaa oleks aastatel 1920–2004 kuulunud samasse Eesti Vabariiki õigusvastaselt. Eks ole selle seisukoha järelmiks ka kestvad viited Tartu rahule, mis 02.02.1920 vormistas just tollase iseseisva Eesti Vabariigi. Asjakohane on ka meenutada, et teiseks ning isegi huvitavamaks lepingu-pooleks oli Narvataguse ja Petserimaa tänane okupantriik Venemaa.

Mis siis sellest kõigest järeldub?

Aga see, et ametlikku piirilepingut pole meie täna Euro-Eestil lisaks Venemaale ka Narvataguse ja Petserimaa isikus Eesti Vabariigiga *de iure*. Samuti see, et need piirilepingud tuleb sõlmida üksikeisest lahus, sest tegemist on riikidevahelise õiguse alusel iseseisvate riiklike üksustega. Kui ja kuni aga Narvatagune ja Petserimaa pole saanud võimalust oma 16.06.1940 seisuga kodanikkonnaga oma riigi saatust määrata (kas eraldi või koos iseseisvus, kuulumine Euroopa Liidu (ka lahus tänasest Eestist) või Venemaa koosseisus), on meil õigus piirilepe sõlmida ainult Venemaaga! See tähendab ainult veepiiri, sest maapiiri meil

lepinguga nii kiirustavad? Arvan ainust põhjust teadvat: Venemaal on meie praeguste võtmekujude kohta nii vägevast komprat, et see sunniks asjaosalisi tegema veelgi hullumaid tükke kui Eestimaa ära kinkimine.

*Heiki Kortspärn
 paljude patriootide nimel*

Parlamendivälised parteid ja seltsid pidasid piirileppekonverentsi

1. juunil peeti Rahvusraamatukogus rahvusvahelist konverentsi piirilepete teemal.

Piirileppekonverentsil „Tartu rahu puutumatuks kaitseks“ oli peale kohalike ka esinejaid naabermailt. Korraldasid Eesti Iseseisvuspartei, Eesti Konservatiivne Rahvakerakond, Eesti Vabaduspartei, Julius Kuperjanovi Selts, Rahvuslaste Tallinna Klubi jt. Koordinaator oli Tõnu Kalvet.

PS kaartidest: Kavandatud piiripõrdepunktid olen saanud ametlikest seadustest. Kaardid koostatud veebikaartide põhjal; osa lihtsustamise eesmärgil üle joonis-tatud.

